

Striplezers beschouwen 'graphic novels' meestal als literaire strips bestemd voor volwassenen. Maar ook in de jeugd-literatuur kan de term van toepassing zijn op 'beeldromans' die op het eerste gezicht lees- of prentenboeken zijn maar bij nader toezien gedeeltelijk of voornamelijk uit tekeningen bestaan. Tekeningen die de tekst niet louter illustreren, maar het verhaal aanvullen of versterken.

TEKST: KOEN DRIESESENS FOTO: DIRK KERSTENS

Caryl Strzelecki maakt samen met Aline Sax beeldroman over getto van Warschau

“Ik wil iets doen met mijn Poolse roots”

Tekening van Caryl Strzelecki uit *De kleuren van het getto*.

A

“Het etiket ‘graphic novel’, dat de uitgeverij op ons boek plakt, klopt wel”, zegt Aline Sax (27) uit Berchem, auteur van historische jeugdboeken. Het idee voor een samenwerking kwam van tekenaar Caryl Strzelecki (51) uit Lommel. Hij wilde ‘iets doen’ met zijn Poolse roots. Resultaat is een strakke en indringende symbiose van teksten en tekeningen over de Joodse opstand in het getto van Warschau in april-mei 1943.

Caryl werd geboren in een Koersels mijnwerkersgezin en hoorde zijn vader, die als Pools dwangarbeider vier jaar werkkamp heeft overleefd, vaak vertellen over Polen en de oorlog. Met het vage idee daarrond iets te doen, trok hij naar Aline, die de geschiedenis van het getto wel inspirerend vond: “Een weinig bekende episode, waar ik in Berlijn onderzoek naar gedaan heb. We stellen ons de Joden in de Tweede wereldoorlog te vaak voor als makke schapen, maar deze opstand bewijst dat zij ook actief verzet hebben geboden.” Caryl was meteen gewonnen voor het onderwerp. “Vooral omdat ik er

weinig van afwist. Oudere Polen spreken daar niet graag over omdat het een confronterende en beladen geschiedenis is: de Polen hebben de Joden in het getto nauwelijks hulp geboden, omdat ze met hun eigen verzet bezig waren. Poolse jongeren weten vandaag niet wat er gebeurd is. Het hele getto bestaat ook fysiek niet meer. Eigenlijk zou een Poolse vertaling van dit boek wel nuttig zijn.”

Geen oorlogsroman

Door hun intense wisselwerking is dit geen oorlogsroman geworden zoals Aline er al enkele gemaakt heeft. Ondanks haar jonge leeftijd heeft de historica van Geheugen Collectief al negen historische romans op haar actief. “Dit boek is geschreven vanuit het standpunt van een Joodse jongen in het getto. Ook al is Misja’s blik beperkt, de lezer is zo meer betrokken bij het verhaal dan met een alwetende verteller. Als hij meer wil weten over wat er gebeurd is, vindt hij alle info makkelijk op het net.”

Uitgepuurd

“Er is veel fotomateriaal voorhanden dat ik kon gebruiken voor mijn tekeningen”, zegt Caryl. In overleg met Aline én in volle vrijheid maakte hij tientallen tekeningen voor het boek, waarvan er minder dan de helft gebruikt zijn. “Dat wou ik zo: liever wat minder dan te veel.” Ook de tekst werd maximaal beperkt. “Mijn woorden wikken en wegen was een nieuwe manier van werken”, zegt Aline, die door de aanwezigheid van de sprekende tekeningen gedwon-

The Tjong-Khing

Na een expo in het Literair Museum Hasselt maakte de Nederlands-Indonesische tekenaar (78) zijn archief over aan het Letterkundig Museum van Den Haag, waar nu een tentoonstelling van zijn werk loopt. Dit boek biedt een ruim overzicht van zijn strips tot zijn kinderboekillustraties. Niet louter chronologisch, maar thematisch (natuur, kleuren, kostuums...) en met aandacht voor zijn mijlpaalboeken.

The Tjong-Khing. Van strip tot sprookje, Joukje Akveld en Annmarie Terhell, Gottmer/Lannoo, 160p, 19,95 euro

★★★★★

Hendrik en Poes

De gids voor de jongste bezoekers van het Gentse volkskundemuseum Huis van Alijn is huisspookje Hendrik. Zijn spookpoes is de held van een kartonboekjesreeks die vooral de nieuwsgierigheid prikkelt. Daarnaast is er nu ook een woordloos groot formaat-zoekboek rond Hendrik en Poes, waarin de ‘lezer’ doorheen het hele kartonboek zijn eigen verhaaltjes kan volgen.

Spookjesboeken, Pieter De Poortere Lannoo, 16p/12,99 euro, 16p/7,99 euro

★★★★★

+5 jaar

Shaun Tan

Na zijn binnen en buiten stripmidens enthousiast onthaalde *De Aankomst*, wordt Shaun Tans werk met mondjesmaat vertaald. Tien jaar na datum is nu *De rode boom* vertaald, hoewel er amper veertien zinnen in staan: een kleurrijk prentenboek over hoop en optimisme.

De rode boom, Shaun Tan, Querido, 33p, 14,95 euro

★★★★★

+7 jaar

Parabel

De Belgische auteur Norac en de Canadese kunstenaar Poulin zetten in korte tot lange teksten en 120 olie-vertekeningen op filmische wijze een onheilspellende samenleving neer waarin honden katten onderdrukken en het ingezwachtelde hoofdpersonage met geheugenverlies ontwaakt na een bomaanslag. Een prachtige parabel over vrijheid en racisme.

In het land van vergeten, Carl Norac / Stéphane Poulin, Lannoo, 128p, 24,99 euro

★★★★★

+12 jaar

gen werd zich een uitgepuurde, meer literaire stijl aan te meten. "Ik wist niet of ik dit kon, maar door spaarzaam te zijn met woorden blijken ze veel meer impact te hebben. Bovendien past de tekst zo beter bij het ritme van de tekeningen die de woorden nog eens versterken. Gelukkig, want ik heb eigenlijk een hekel aan illustraties die een tekst gewoon kopiëren."

Nog plannen

Ook Caryl is trots op het boek: "Na mijn strips en illustraties voor de *Bajka*-boeken heb ik nu pas mijn stijl, mijn hand gevonden, mede dankzij mijn 'graphic poems' (vrij werk bij Bukowski-gedichten, red.)." "Ik heb nog een paar voorstellen voor Aline. Als zij die ziet zitten. Want het is veel en lang werken aan zo'n boek en dus moet het voor ons beiden boeiend genoeg zijn om het vol te houden."

De kleuren van het getto, Aline Sax/Caryl Strzelecki, De Eenhoorn, 171p, 18,95 euro, + 14 jaar. ★★ ★

Tienerschets

Kai's denkbeeldige vriend Coolman vindt zichzelf de ultieme superheld, maar heeft weinig succes bij de meisjes. Sterker nog, als Kai in de problemen komt, is dat te wijten aan Coolman. Of aan zichzelf? Nogal houtेरige tekeningen (die geen illustraties maar voortzettingen van de tekst zijn), maar best grappige tienerschets van dit Duitse duo.

Coolman en ik, Rüdiger Bertram/Heribert Schulmayer, Lemniscaat, 188p, 14,95 euro

★★★

+10 jaar

★★★★
ROMAN
CLAUDIE GALLYAY
Liefde is een eiland
CARGO
367p
19,90 EURO

Française Claudie Gallyay schreef diverse succesvolle romans, waarvan *De branding* als eerste in het Nederlands verscheen. *Liefde is een eiland* speelt zich af in Avignon tijdens het jaarlijkse theaterfestival. Regisseur Odon Schnabel brengt het toneelstuk van een onbekende overleden auteur op de planken. Dat trekt de aandacht van Maria, het zusje van de schrijver. Obsessief gaat ze op zoek naar sporen van haar onverwachts overleden broer Paul en zoekt ze een schuldige. Intussen heerst er een hittegolf in Avignon en breken er stakingen los in de theaterwereld. Tegen deze broeierige achtergrond speelt de wanhopige liefde van Odon voor de steractrice Mathilde die na vijf jaar is teruggekeerd naar haar geboortestad. Claudie Gallyay gunt de lezer een blik in de wereld van de toneelspelers, hun omgeving en passies.

CVDB

★★★★
ROMAN
GERARD VAN EMMERIK
De kippenjongen
NIEUW AMSTERDAM
222p
17,95 EURO

Jimmy, de kippenjongen, wordt pas na twintig jaar huwelijk van zijn ouders geboren en nadat er bij zijn moeder Noor iets is rechtgezet, haar baarmoeder namelijk. De zachtmoedige Noor heeft de dood van haar broertje nooit verwerkt en ziet in haar zoon een kans om het door haar schuld verdronken jongetje weer tot leven te wekken. Kippenboer en vader Lucas, een goeie lobbes met een weeffoutje en twee keer zo oud als zijn vrouw, voelt zichzelf door zijn zoon naar de tweede plaats verschuiven. Dat de broze Jimmy voor altijd moeders jongetje zal zijn, lezen we in deze broeierige familieroman. Met ingehouden adem vanwege de beklemmende sfeer en de prachtige verwoording van eenzaamheid, verlangen en liefde. En overall kakelen er kippen. Een meesterlijke roman, die terecht een gouden ei genoemd mag worden. DB

Boek van de week

★★★★
ROMAN
MATTHEW CONDON
De forellenopera
NIEUW AMSTERDAM UITGEVERS
621p
24,95 EURO

De Australische auteur Matthew Condon (1962) schreef al een tiental romans en ontving onderscheidingen voor zijn kortverhalen. *De forellenopera*, zijn eerste in het Nederlands verschenen roman, verhaalt de geschiedenis van een eeuw Australië. Het leven van de 99-jarige landbouwer Wilfred Lampe en dat van zijn achternichte Aurora Beck vormen de rode draad. Beiden worden gezocht om deel te nemen aan de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Sydney in 2000 en beiden hebben hun redenen om zich verborgen te houden. Herinneringen van Wilfred Lampe aan zijn jeugd, zijn verdwenen zusje Astrid, zijn grote liefde Dorothea en aan de Snowy River, de machtige rivier waarin hij met zijn vader op forel viste, scheppen het beeld van een land dat enorm veranderd is in een eeuw tijd. Twintiger Aurora Beck staat model voor de moderne tijd die de inwoners naar de steden heeft gehaald. Matthew Condon is erg begaan met het behoud van het natuurlandschap van Australië. Niet zonder trots schreef hij een episch verhaal met de allures van een spannende roadstory.

CVDB

★★★
SPANNEND
GERARD O'DONOVAN
Kruisiging
VAN HOLKEMA & WARENDORF
430p
12,50 EURO

Een maniak teistert de straten van Dublin. Voor elke aanval op een jong meisje slaat hij een kruisje, waarna hij zijn slachtoffer aan de genade van God overlaat. Een handelwijze die hem de bijnaam 'De Priester' heeft opgeleverd. Als de dochter van een diplomaat wordt aangevallen en gebrandmerkt met een rood-gloeiende crucifix, wordt rechercheur Mike Mulcahy op de zaak gezet. Mulcahy is een doorgewinterde politiemann, maar deze gruwelijke daad gaat zelfs zijn ergste verbeelding te boven. De Priester, die zijn duivelse missie absoluut lijkt te willen volbrengen, blijkt ongrijpbaarder dan elke misdadiger waar hij ooit mee te maken heeft gehad. O'Donovan kent zijn klassiekers waardoor de clichés je om de oren vliegen, maar Mulcahy is als hoofdpersonage interessant genoeg om in de toekomst meer over te willen lezen. We houden ons eindoordeel graag nog even in beraad!

GED

★★★
MUZIEK
GLENN CROUCH
Treasures of the
RollingStones
LIDO
60p
34,90 EURO

Sommige boeken zijn niet alleen bedoeld om te lezen. Bij *Treasures of the Rolling Stones* komt dat zelfs op de tweede plaats. Want al wandelt auteur Glenn Crouch - die tijdens zijn leven in de muziekindustrie ook tien jaar optrok met de Stones - door de hele carrière van de groep, toch zijn de hebbedingetjes belangrijker. Die omvatten facsimile's van concertaffiches, concerttickets, VIP-kaartjes, flyers, een uitnodiging voor een albumrelease en - het grappigst - de hotelwensen die een tourmanager ooit naar Zagreb doorstuurde. Fans en fetisjisten verlustigen zich hieraan eindeloos, kijken hun ogen uit op erg knappe foto's en stellen vast dat het boek voor de rest niet veel meer is dan een kritische bespreking van alle Stones-albums.

SV

Pas verschenen

• **JULIAN BARNES**
Kersverse Bookerwinaar in nagelnieuwe Nederlandse vertaling. Typische Barnes-thema's: zoektocht naar waarheid en verleden. *Alsof het voorbij is* (Atlas)

• **VLADIMIR MAKANIN**
Russisch majoor runt militair warenhuis in Tsjetsjenië. Over oorlog als absurde onderneming. *Asan* (De Arbeiderspers)

• **DAWN FRENCH**
Helft van comedyduo French & Saunders debuteert met roman over een modern gezin waarin iedereen op een crisis afstevent. *Een klein beetje geweldig* (Bruna)

• **UMBERTO ECO**
Indrukwekkende blik in het hoofd van de Italiaanse semioticus-schrijver: tussen fictie en werkelijkheid, wetenschap en literatuur. *Bekentnissen van een jonge romanschrijver* (Bert Bakker)

• **SARAH WINMAN**
Prachtige roman van de Britse actrice over jeugd, volwassen worden, pijn, een onverbreekelijke band tussen broer en zus en 9/11. *Toen God een konijn was* (Orlando)

Boeken top 10

FICTIE

- PIETER ASPE**
Solo
- Snoecks 2012
- FRAUKE JOOSSEN**
Voor Claire
- S.J. WATSON**
Voor ik ga slapen
- TATIANA DE ROSNAY**
Haar naam was Sarah (filmeditie)
- STEFAN BRIJS**
Post voor mevrouw Bromley
- LUC DEFLO**
Phobia
- LAUREN KATE**
Passie
- TESS GERRITSEN**
Het stille meisje
- ISABEL ALLENDE**
Het negende schrift van Maya

NON-FICTIE

- JEROEN MEUS**
Dagelijkse kost 2
- JEROEN MEUS**
Dagelijkse kost
- PAUL D'HOORE**
De 99 beste tips
- PASCALE NAESSENS**
Mijn pure keuken 2
- PIET HUYSENTRUYT**
SOS Piet 5
- SOFIE DUMONT**
Goe gebakken
- LINDA DE WIN**
Tobback, Eyskens, De Croo
- CLAUDIA ALLEMEERSCH**
Claudia kookt feestelijk
- BART DE WEVER**
Werkbare waarden
- CHRISTOF GERTSCH**
Cancellara

Bron: Standaard Boekhandel